

Каранда Марина

ORCID 0000-0001-6748-2815

Кандидат філософських наук, доцент,
доцент кафедри філософії та культурології,
Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка
(м. Чернігів, Україна) E-mail: mkaranda@ukr.net

РЕЦЕНЗІЯ

СТОЛЯР М.Б., БОГУН М.О., БОГУН К.М.

ФІЛОСОФІЯ ТА КУЛЬТУРОЛОГІЯ:
НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ ПОСІБНИК.

Вид. 2-ге доп. Чернігів: НУЧК імені Т. Г. Шевченка, 2023. 130 с.

Нещодавно вийшов друком навчально-методичний посібник із курсу філософії та культурології – нормативного курсу, який викладачі відповідної кафедри читають на всіх факультетах та навчально-наукових інститутах Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка.

Це суттєво розширене й оновлене видання, до складу якого входять фрагменти першоджерел (найбільш фундаментальних праць філософів та культурологів, а також істориків, письменників, які піднялися у своїх рефлексіях на рівень філософських узагальнень). Деякі фрагменти текстів публікуються в авторському українськомовному перекладі. Авторський колектив має в арсеналі можливості перекладу першоджерел із давньогрецької, латини, китайської, англійської мов, що робить посібник цікавим не тільки для студентів, а й вельми цінним для колег.

До складу навчально-методичного посібника увійшли плани семінарських занять, завдання для самостійної роботи, списки літератури, порівняльні таблиці, тести, словник термінів тощо. Автори зробили виняток для теми «Середньовічна філософія» і виклали не тільки вищезгадані елементи занять, але й конспект лекції, враховуючи, наскільки важко в навчальній літературі знайти адекватний, цілісний виклад саме цієї дуже складної теми, яка часто буває висвітлена упереджено, на засадах марксизму, неопозитивізму чи інших парадигм, які профанують цей інтелектуальний доробок людства.

Попри монологічність жанру навчально-методичної літератури, автори додали до кожного семінарського заняття інтерактивний матеріал: дискусійні теми та питання. Зокрема в темі, присвяченій вивченню античної філософії, студентам пропонується командна гра-дискусія щодо філософського обґрунтування певного сенсу життя гедоністами-кіренаїками, аскетами-кініками та епікурейцями. А ще студенти можуть продовжити дискусію Платона і Арістотеля щодо можливості існування ідеальної держави.

Надано також розлогий список тем рефератів та наукових доповідей. Відзначимо, що у списку переважають недостатньо досліджені, проблемні питання. Вони мотивують студентство до індивідуальної науково-дослідної роботи.

У процесі вивчення філософії та культурології як єдиного курсу дуже важливо звернути увагу здобувачів освіти на художні джерела, що демонструють естетичну свідомість певного часу, занурюють студента у відповідну культурну атмосферу за допомогою художнього слова. У методичному посібнику є широкий вибір джерел та тем, які ознайомлять із художнім доробком провідних літераторів та митців.

Нове видання також значно збагатилося різноманітною візуальністю з курсу філософії та культурології. Це насамперед портрети провідних філософів, вчених, діячів культури. Відтепер студент зможе не тільки читати, обговорювати тексти мислителів, але й уявляти собі, який вигляд вони мали в рецепції видатних художників чи скульпторів свого часу.

Також у новому виданні автори додали список крилатих висловів давньоримського походження (у попередньому тексті були тільки давньогрецькі). Наразі історія культури античності постає у вигляді висловів, закарбованих у менталітеті сучасної європейської культури. Це суттєво може розширити культурні горизонти студентства.

Важливо наголосити, що в новому виданні автори наводять найсвіжіші (2019 – 2023 рр.) переклади філософської та культурологічної класики українською мовою. Це і «Розрада від філософії» С. Боеція (Львів: Астролябія, 2022), і діалоги Л.А. Сенеки (Львів: Априорі, 2023), нові переклади Ф. Ніцше, З. Фрейда, К.Г. Юнга, Е. Фромма. Опанувати мисленням стоїків як сучасним дискурсом допомагає книга Р. Голідея та С. Генсільмана «Стоїцизм на кожний день: 366 роздумів про мудрість, стійкість і мистецтво жити» (К.: Наш формат, 2023. 464 с.). Дуже цінний, прекрасно викладений культурологічний, релігієзнавчий матеріал маємо в новому українськомовному перекладі всесвітньо відомої книги С. Протеро «Вісім релігій, що панують у світі» (К.: Букшеф, 2023. 464 с.).

Отже, навчально-методичний посібник з філософії та культурології відповідає всім вимогам до текстів відповідного жанру, зроблений на високому науковому та методичному рівні, є фундаментальною систематизацією значного навчального матеріалу. Також він є дуже зручним у використанні, особливо в умовах дистанційного чи змішаного навчання. Варто рекомендувати цей посібник для ознайомлення не тільки філософам, культурологам та релігієзнавцям, але й усім педагогам, хто глибоко та системно цікавиться гуманітаристикою або бажає свої курси будувати із врахуванням міжпредметних зв'язків.